# RITRÚN

## Krossaðu við þegar þú hefur lokið við blaðsíðuna.

Ég kann mjög vel!

Ég kann vel!

Ég þarf að læra betur!

| bls. | | | |
|---|---|---|---|
| 2 | | | |
| 3 | | | |
| 4 | | | |
| 5 | | | |
| 6 | | | |
| 7 | | | |
| 8 | | | |
| 9 | | | |
| 10 | | | |
| 11 | | | |
| 12 | | | |
| 13 | | | |
| 14 | | | |
| 15 | | | |
| 16 | | | |
| 17 | | | |
| 18 | | | |
| 19 | | | |

| bls. | | | |
|---|---|---|---|
| 20 | | | |
| 21 | | | |
| 22 | | | |
| 23 | | | |
| 24 | | | |
| 25 | | | |
| 26 | | | |
| 27 | | | |
| 28 | | | |
| 29 | | | |
| 30 | | | |
| 31 | | | |
| 32 | | | |
| 33 | | | |
| 34 | | | |
| 35 | | | |
| 36 | | | |
| 37 | | | |

Nafn: ______________________________

# Kæri nemandi!

- Í þessari bók lærir þú að skoða og skrifa ýmis orð eins og

  - nöfn á fólki
  - orð um heimilið
  - orð yfir líkamsheiti
  - orð um skilningarvit og tilfinningar
  - orð um árið og árstíðir
  - orð um mánuði og vikur
  - samheiti og andheiti

- Í bókinni eru líka verkefni þar sem þú átt að semja sögur og svo eru þrautir og lestrarspil til að spreyta sig á.

- Mundu að krossa við á matsblaði þegar þú hefur lokið við blaðsíðu.

## Í bókinni eru tákn sem þú þarft að vita hvað merkja.

Fyrimælin eru í reitnum með stækkunarglerinu.
Mundu að lesa þau vel.

Í skýinu finnur þú orð sem þú notar til að leysa verkefnið.

Uglan segir þér ýmislegt sem gott er að leggja á minnið.

Bókin merkir að þú átt að skrifa í stílabók.

Tölvan minnir á skemmtilega og fróðlega vefi sem þú getur skoðað.
Krakkasíðurnar eru á **www.mms.is**

**Skemmtu þér vel og æfðu þig um leið í að skrifa orð!**

# Ættingjar og vinir

Teiknaðu mynd af þér.
Hverjir eru hinir?

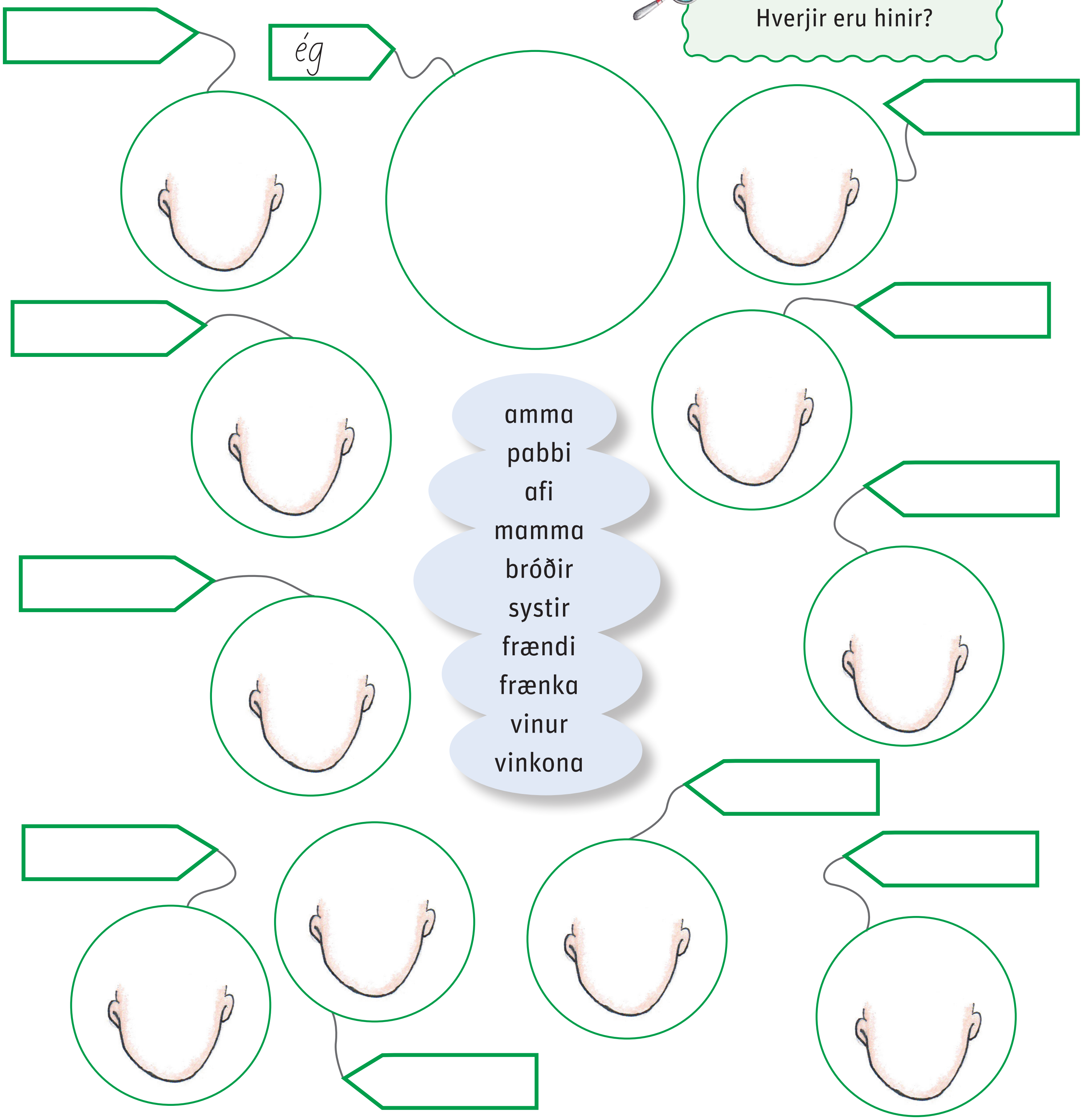


Skrifaðu hvað þér finnst skemmtilegast að gera með fjölskyldunni þinni eða vinum.

# Líkamspartar

Skoðaðu orðin í skýinu og notaðu þau til að leysa krossgáturnar.

auga eyra fótur
fingur fótleggur
háls höfuð hönd
munnur nef tær
handleggur

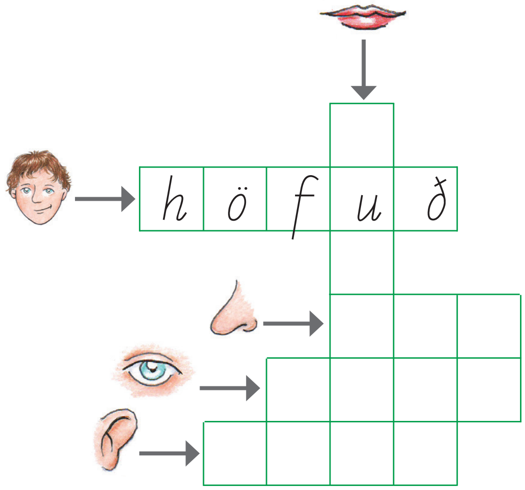


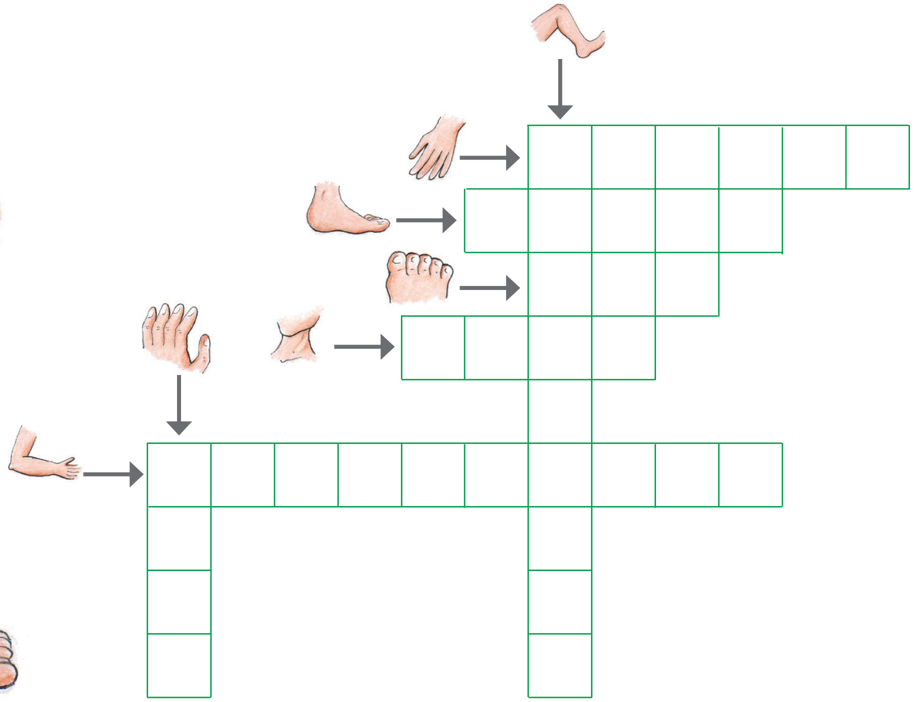

Skoðaðu **Komdu og skoðaðu líkamann** á Krakkasíðum.

# Skilningarvitin

Skoðaðu myndirnar vel.

## Skilningarvitin eru fimm:

**Sjón**, **heyrn**, **lykt**, **bragð** og **snerting**.
Þú notar **augu**, **eyru**, **nef**, **tungu** og **húð** til að skynja veröldina.
Heilinn hjálpar þér til að skilja.

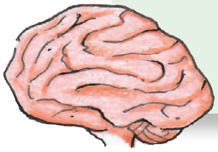

sjón

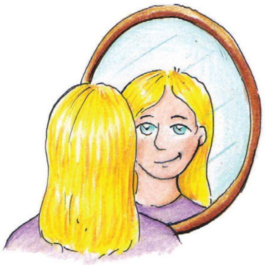

heyrn

snerting

lykt

bragð

Skrifaðu rétt orð á strikin.
Þau eru í skýinu. Athugaðu að þau geta breyst.

Ég sé með ______________________.

Ég heyri með ______________________.

Ég finn lykt með ______________________.

Ég finn bragð með ______________________.

Ég snerti með ______________________.

auga
eyra
fingur
nef
tunga

Hvaða matur finnst þér bestur?

# Skynjun: Sjón, heyrn, tilfinningar

Skoðaðu myndina og lestu textann.

Ég sé **djúpan** sjóinn iða.
Ég heyri **hvassan** vindinn nauða.
Ég finn **napran** kuldann bíta.
Ég er **hress** og **glaður**.

Ljúktu við málsgreinarnar út frá myndinni.

Ég sé ______________________________.

Ég heyri ___________________________.

Ég finn ____________________________.

Ég er ______________________________.

Skoðaðu orðin í skýinu. Veldu orð sem þér finnst geta átt við orðin hér fyrir neðan og skrifaðu. Þú getur þurft að breyta orðunum.

kátur mjúkur
góður fínn stór
grófur lítill lágur
hár svartur fallegur
rauður hvítur

hús – ______________________________

blóm – ______________________________

sandur – ____________________________

krakki – ____________________________

köttur – ____________________________

mynd – ______________________________

# Tilfinningar

Flokkaðu orðin í skýinu og skrifaðu.

hryggur glaður
kátur leiður ánægður argur
sæll vondur ljúfur sár
hýr reiður

| líður vel | líður illa |
| --- | --- |
| glaður | hryggur |
| | |
| | |
| | |
| | |
| | |

Skoðaðu myndirnar og orðin og taktu eftir hvernig orðin breytast.

**glaður** strákur

**glöð** stelpa

**glatt** barn

Ljúktu við málsgreinarnar.

kátur kát kátt
reiður reið reitt

Mér líður vel þegar ____________________

Ég reiðist þegar ____________________

Mér finnst gott að ____________________

Mér finnst vont þegar ____________________

Mér leiðist þegar ____________________

Skoðaðu **Álfinn** á Krakkasíðum.

# Tilfinningar

Lestu þetta skemmtilega ljóð.

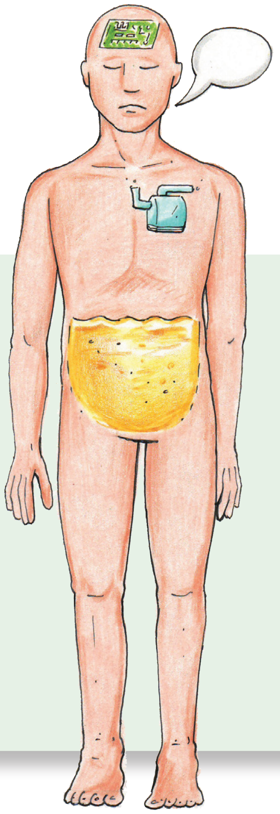

## Uppskrift af manni

Efst er höfuð með harðdisk og tölvukubbi.
Svo hjartað, bara dæla rétt og slétt.
Neðst er belgur á tveimur fótum fullur af gubbi.
Er formúlan að manni svona létt?

Nei, gleymum því ekki að maðurinn hefur mál.
Málið birtir tilfinningu og sál.

Þórarinn Eldjárn

Leystu krossgátuna. Orðin eru í skýjunum.

höfuð
hjarta
munnur

glaður
hissa hræddur
reiður leiður

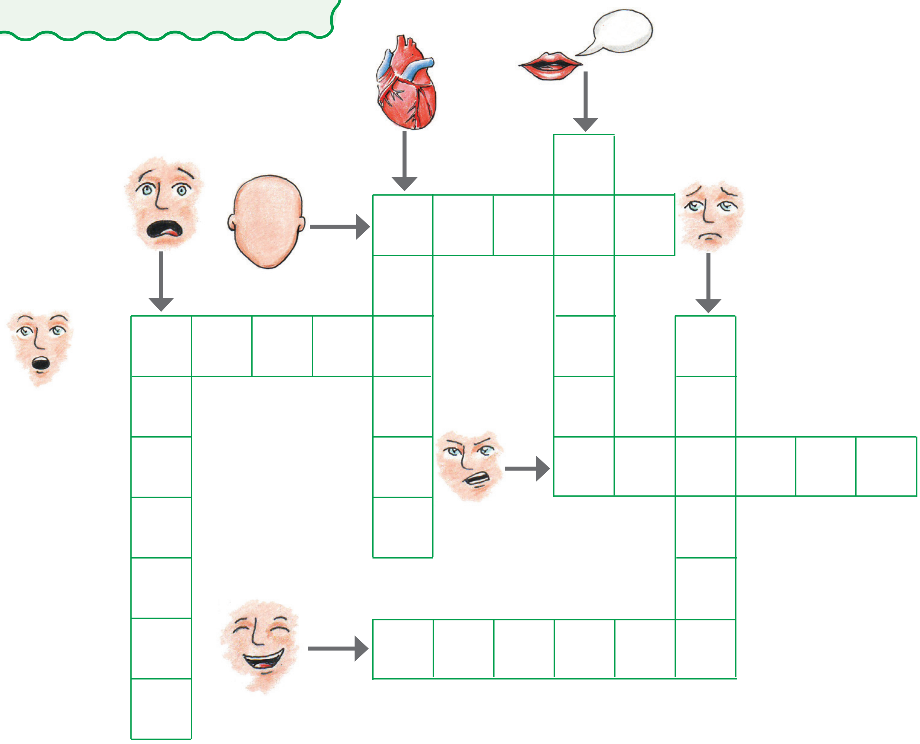

Ímyndaðu þér að þú sért mús.
Skrifaðu sögu um hvernig þér liði ef köttur elti þig.

# Skynjun – sjón og heyrn

Hvað sérðu á myndinni?
Þú getur fundið orðin í skýinu. Skrifaðu orðin á línurnar. Þau geta breyst.

bílar
blóm
bakarí
fiskbúð
köttur
fólk
fuglar
krakkar
hús
ísbúð

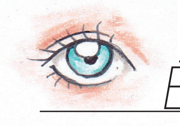

Ég sé:

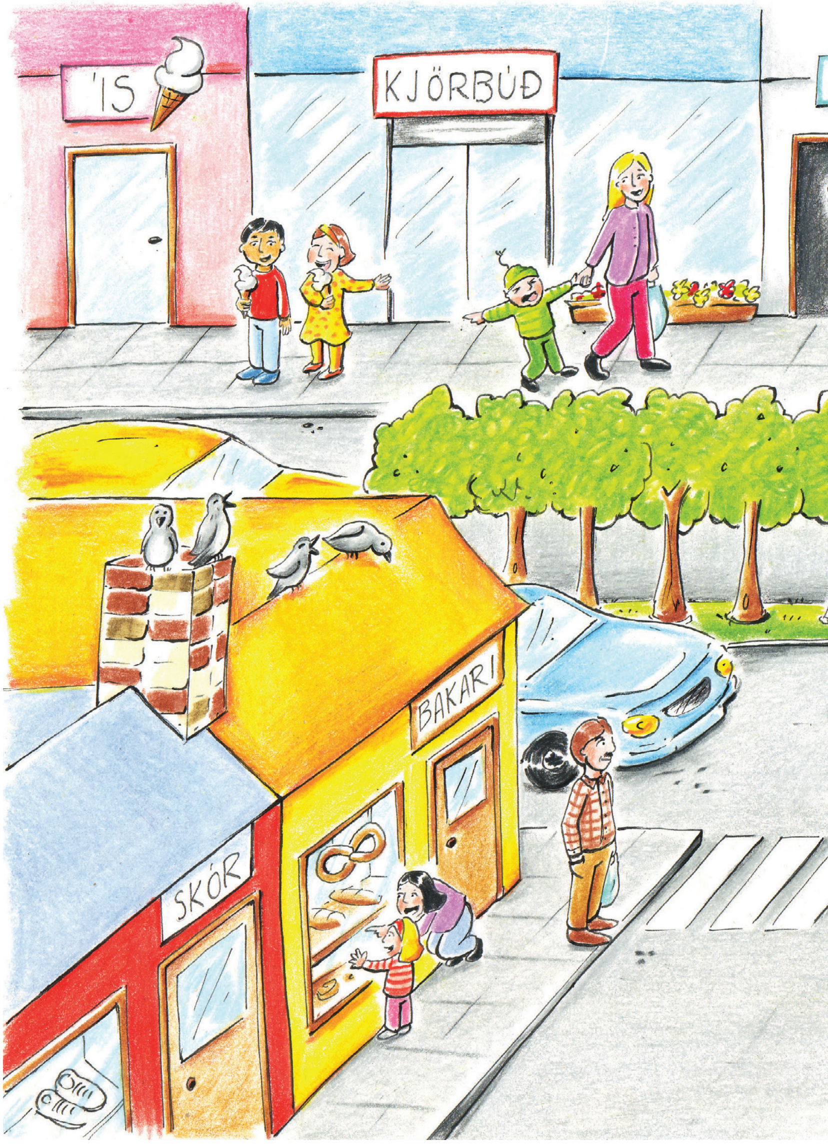


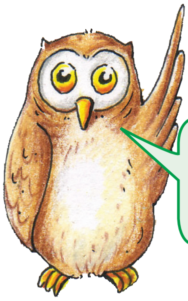

Öll orðin í skýinu kallast nafnorð.

hundur
kjörbúð
skóbúð
tré
bílflaut
sírenuvæl

gelt
grátur
hlátur
hróp
fuglasöngur

ískur
mjálm
skellir
vélahljóð

Skoðaðu myndina aftur.
Ímyndaðu þér hvaða hljóð þú heyrir.
Skrifaðu þau á línurnar. Orðin eru í skýinu.

Ég heyri: ____________________

Bættu við fleiri orðum yfir hljóð ef þú getur.

Semdu og skrifaðu sögu um 100 krónu pening.

# Skynjun – hreyfing og hljóð

Skoðaðu myndirnar og orðin í skýinu.
Orðin tengjast öll hreyfingu.
Skrifaðu svo rétt orð við myndirnar.

ganga hoppa
detta skríða sparka
kasta veifa

hoppa ______

g ______

s ______

s ______

v ______

k ______

d ______

Það ískrar ______ í hemlunum.

Það m ______ í hurðinni.

Það h ______ í lyklunum.

Það g ______ í vatninu.

Það s ______ í ryksugunni.

Það v ______ í sírenunni.

gutlar ískrar
marrar vælir
suðar hringlar

Sagnorð segja hvað við gerum og hvað gerist.

# Skynjun – hljóð/dýramál

Leystu krossgátuna.
Orðin eru í skýinu.

baular
geltir
hneggjar
jarmar
mjálmar
suðar
syngur

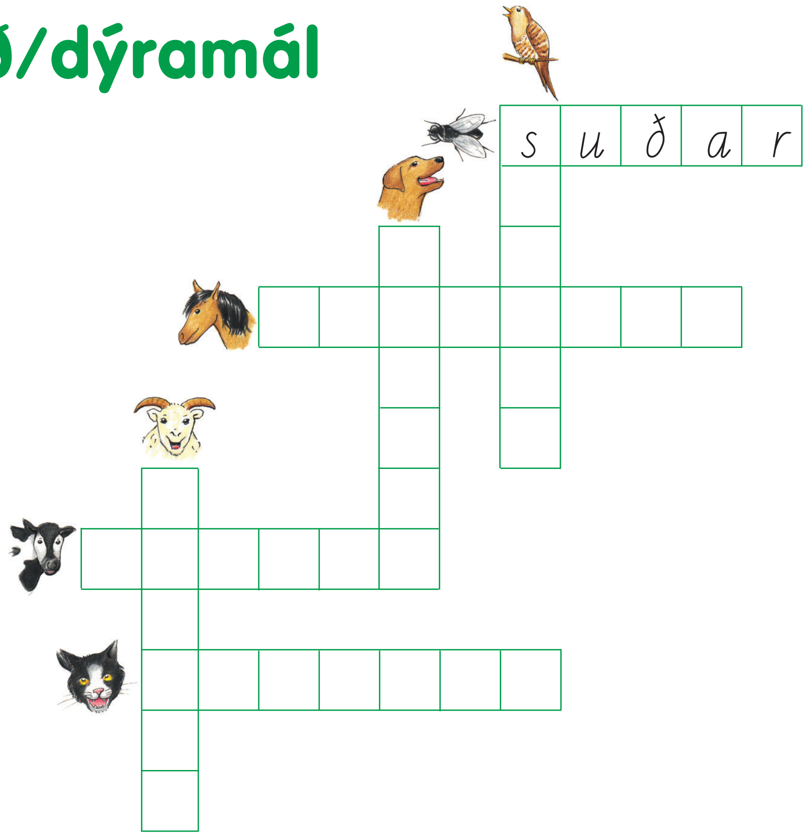


Skrifaðu heiti dýranna á línurnar
og hvað hvert þeirra segir.

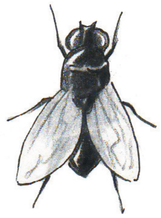

flugan
fuglinn
hesturinn
hundurinn
kýrin
kötturinn
lambið

Flugan suðar.

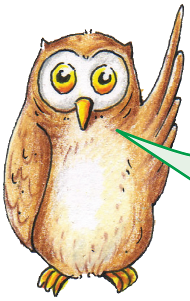

Mundu að málsgreinar byrja á stórum staf og enda á punkti.

# Skynjun – sjón

Lestu gátuna og skrifaðu svarið.

Svar: ______________________

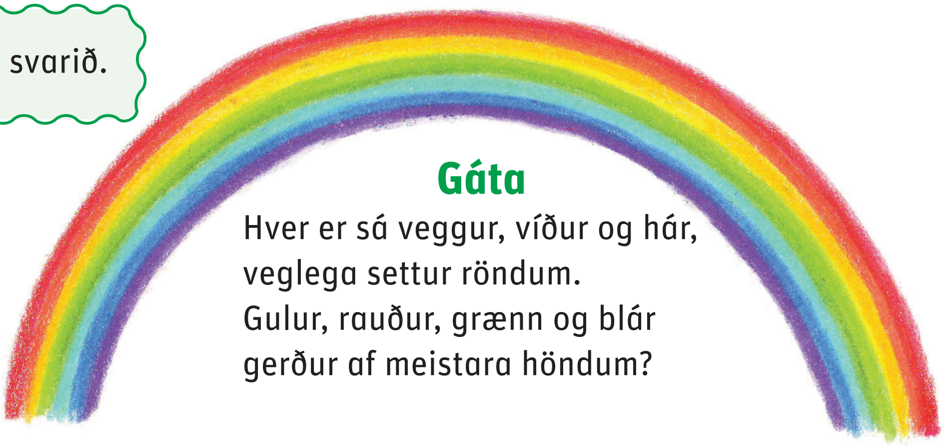

**Gáta**

Hver er sá veggur, víður og hár,
veglega settur röndum.
Gulur, rauður, grænn og blár
gerður af meistara höndum?

Lestu orðin í skýinu.
Flokkaðu þau eftir litum og skrifaðu.

krummi himinn tómatur sól sót
snjór blóð greni gras sítróna laufblað sjór ský
jarðarber banani mjólk bíldekk fjóla

| svart | hvítt | rautt |
|---|---|---|
| krummi | | |
| | | |
| | | |

| grænt | blátt | gult |
|---|---|---|
| | | |
| | | |
| | | |

# Skynjun – bragð

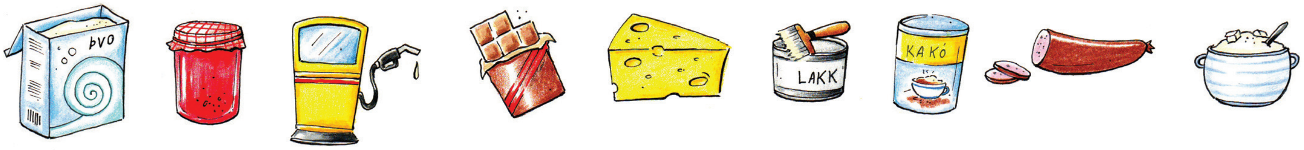


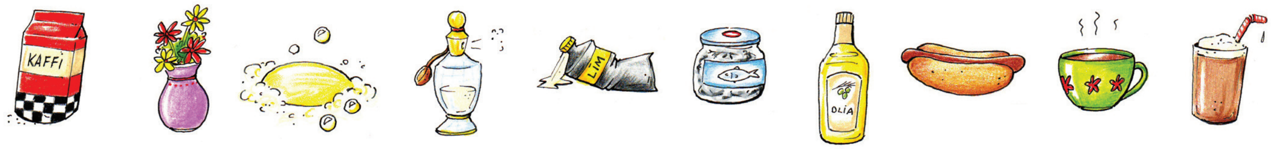


Sum orð í skýinu eiga við myndirnar.
Flokkaðu þau og skrifaðu á línurnar.

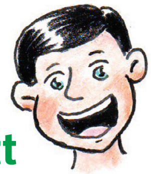

**ætt**

blóm
bensín
ilmvatn
kaffi
kakó
þvottaefni
lakk
lím
ostur
pylsa
sandur
sápa
síld
súkkulaði
sykur
sulta

**óætt**

Allir þurfa að borða og drekka.
Heilinn fær boð frá tungu og nefi
um hvað sé ætt eða óætt.

# Heimilið – í eldhúsinu

Lestu orðin í skýinu og skrifaðu í reitina.

borðar bakar
bangsi bók brauð
egg epli fiskur
kanna mjólk ostur
uppþvottur

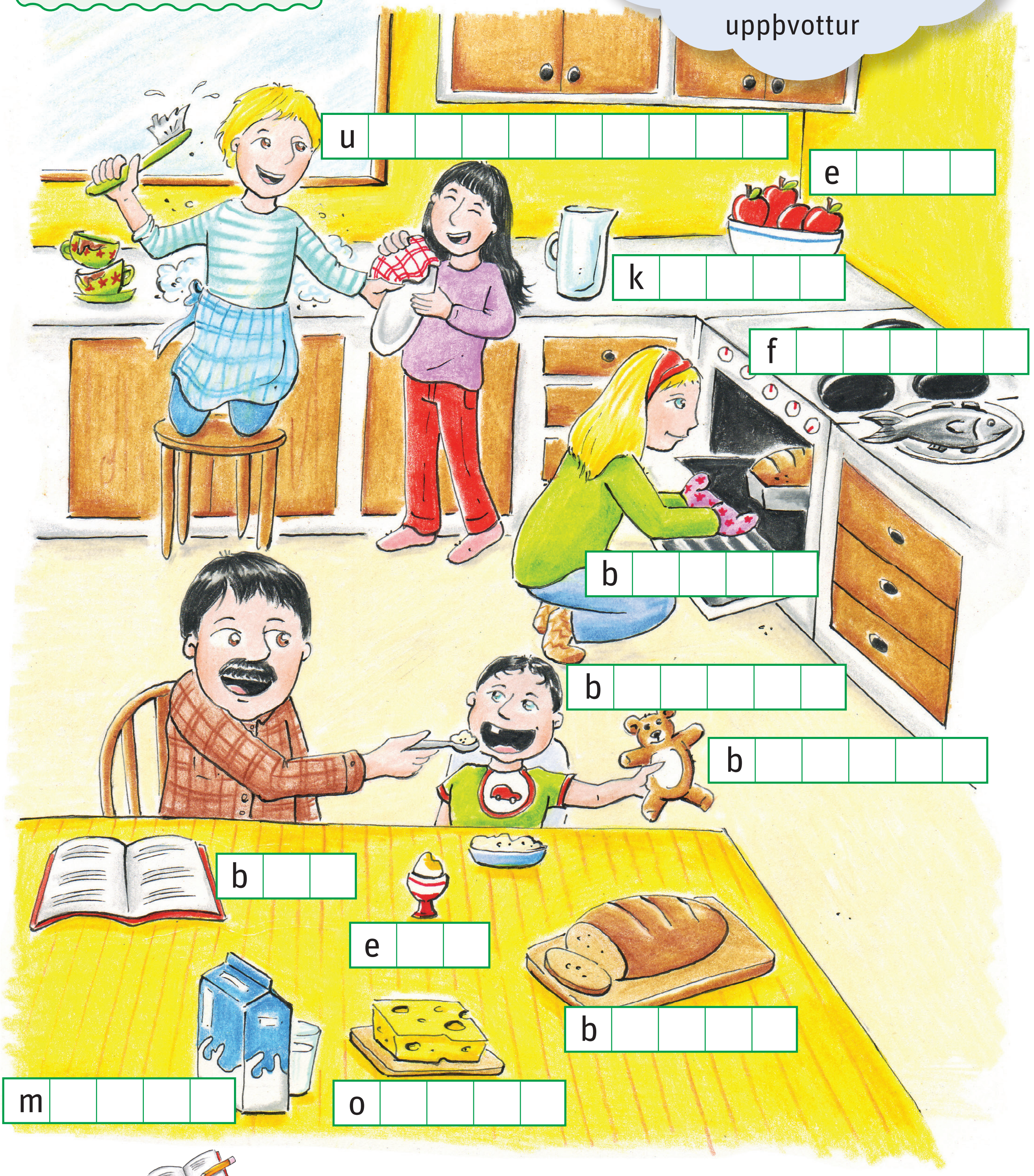


Teiknaðu hús. Semdu sögu um fólkið sem býr í húsinu.

# Heimilið – herbergin

Skoðaðu myndirnar og lestu orðin í skýinu.
Finndu hvaða orð á við hverja mynd og skrifaðu.

baðherbergi
barnaherbergi borðstofa
stofa eldhús forstofa
svefnherbergi

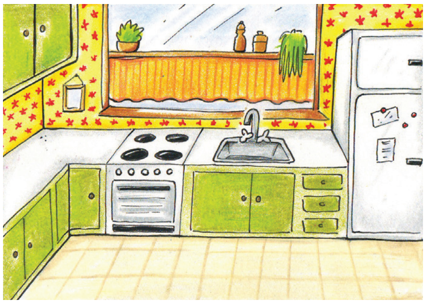

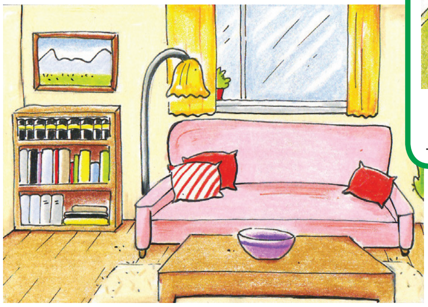

Hvar er heimilið þitt? Í ______________________

borg sveit
kaupstað bæ
þorpi

# Heimilið – húsgögn

Lestu orðin í skýinu. Þau eiga við myndirnar.
Finndu rétta orðið við hverja mynd og skrifaðu.

sjónvarp borð
rúm stóll mynd
sófi bókahilla eldavél
ísskápur skrifborð skápur
spegill

1 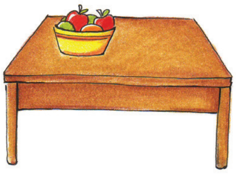

2

3 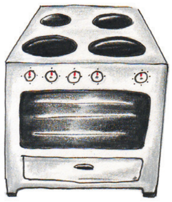

4

5

6 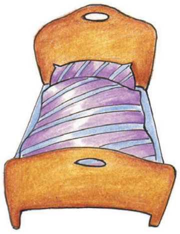

7

8

1 borð ______
2 ______
3 ______
4 ______
5 ______
6 ______
7 ______
8 ______
9 ______
10 ______
11 ______
12 ______

9

10 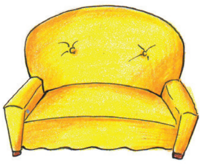

11 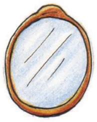

12 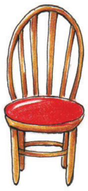

Hvaða húgögn eru í herberginu þínu?

# Heimilið – eldhúsáhöld

Leystu krossgátuna.
Orðin eru í skýinu.

↓

skál kústur
bolli panna skeið fata
kanna sigti diskur
teketill

→

kökubox
gaffall pottur flaska
hnífur bretti glas
brauðrist

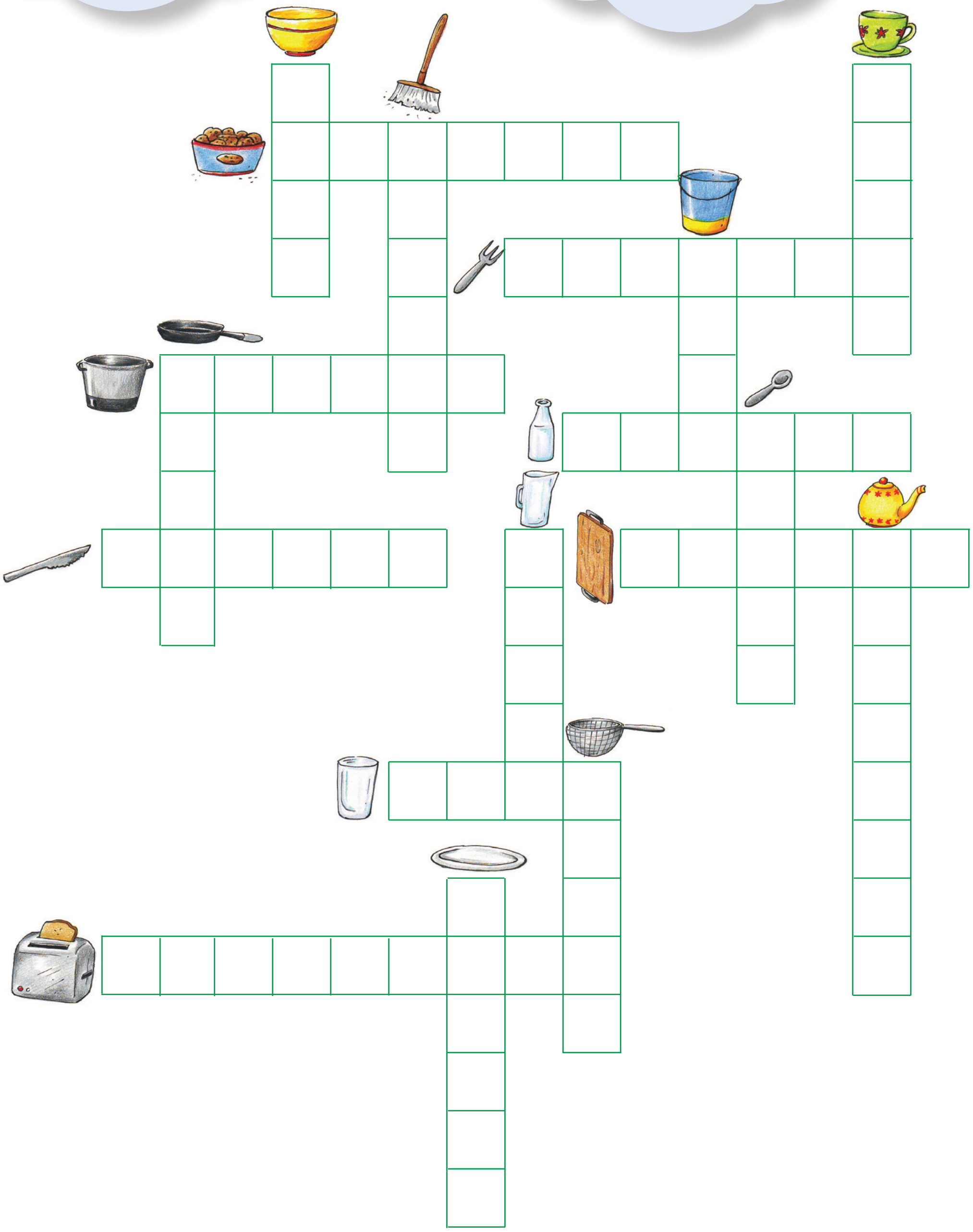

Teiknaðu eldhúsáhald og skrifaðu til hvers það er notað.

# Árið – árstíðir – mánuðir

Lærðu vísuna.

Skrifaðu hvað krakkarnir
Orðin finnur

Ap., jún., sept., nóv. þrjátíu hver
einn til hinir kjósa sér.
Febrúar tvenna fjórtán ber,
frekar einn þá hlaupár er.

Steini

Stína

Í einu ári eru 52 vikur.

Árstíðirnar eru fjórar:
vor, sumar, vetur, haust.

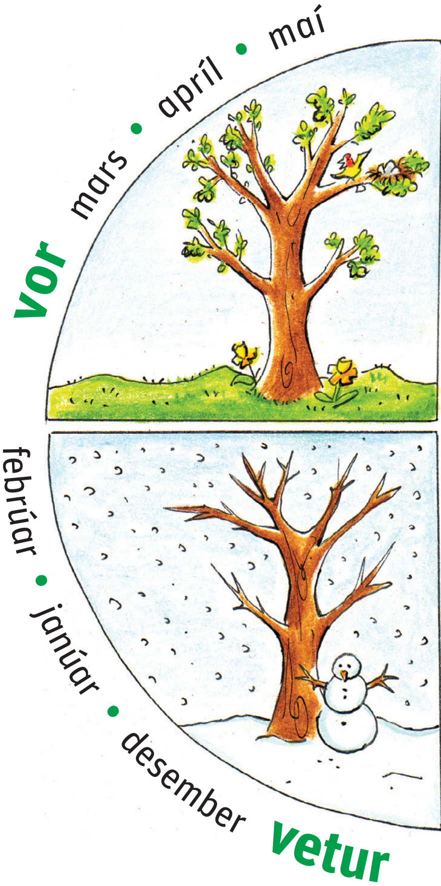


- er með nýfætt lamb.
- finnur hreiður.
- renna sér á skíðum.
- búa til snjókarl.

Dísa og Óli

Jón og Sigga

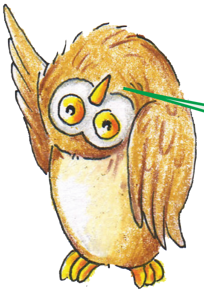

Hlaupársdagur er 29. febrúar.
Hann er fjórða hvert ár.

á myndunum eru að gera.
þú í skýjunum.

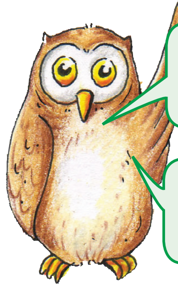

Nýársdagur er
fyrsti dagur ársins.

Gamlársdagur er
síðasti dagur ársins.

Dóra

Ari

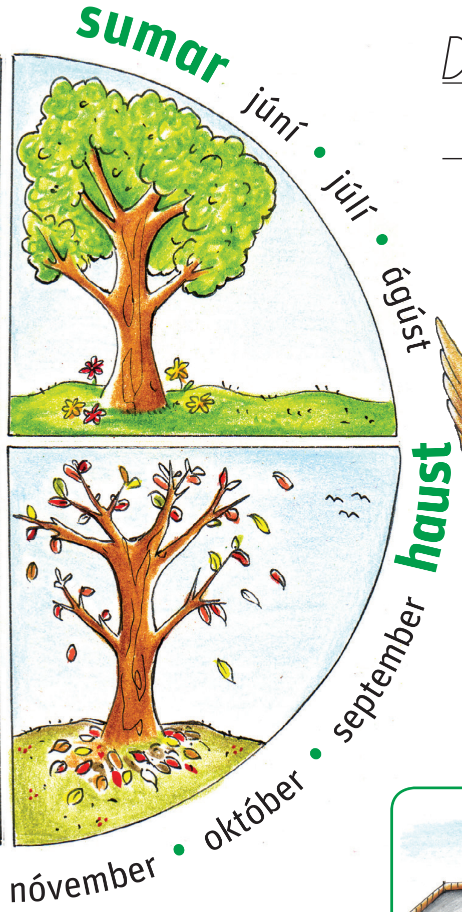

Í einu ári eru 365 (6) dagar.

Í einu ári eru 12 mánuðir.

- er að tína blóm.
- syndir í sjónum.
- eru að tína ber.
- eru á leið í skólann.

Palli og Lóa

Erla og Einar

Segðu frá skemmtilegu ferðalagi sem
þú hefur farið í að sumri til.

Skoðaðu **Vetur** á Krakkasíðum.

# Árið – mánuðir

Í einu ári eru 12 mánuðir.

Finndu mánaðaheitin í stafasúpunni. Þau eru í skýinu. Litaðu svo yfir þau.

| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| K | O | S | E | P | T | E | M | B | E | R | X | O |
| M | A | Í | A | O | X | Z | O | X | M | A | R | S |
| O | X | D | E | S | E | M | B | E | R | P | L | D |
| A | P | R | Í | L | T | X | J | A | N | Ú | A | R |
| X | Z | H | O | K | T | Ó | B | E | R | N | O | X |
| J | Ú | N | Í | P | L | F | E | B | R | Ú | A | R |
| L | O | Z | X | N | Ó | V | E | M | B | E | R | H |
| J | Ú | L | Í | V | Z | X | Á | G | Ú | S | T | X |

1 janúar
2 febrúar
3 mars
4 apríl
5 maí
6 júní
7 júlí
8 ágúst
9 september
10 október
11 nóvember
12 desember

Skrifaðu mánaðanöfnin við rétta tölu.

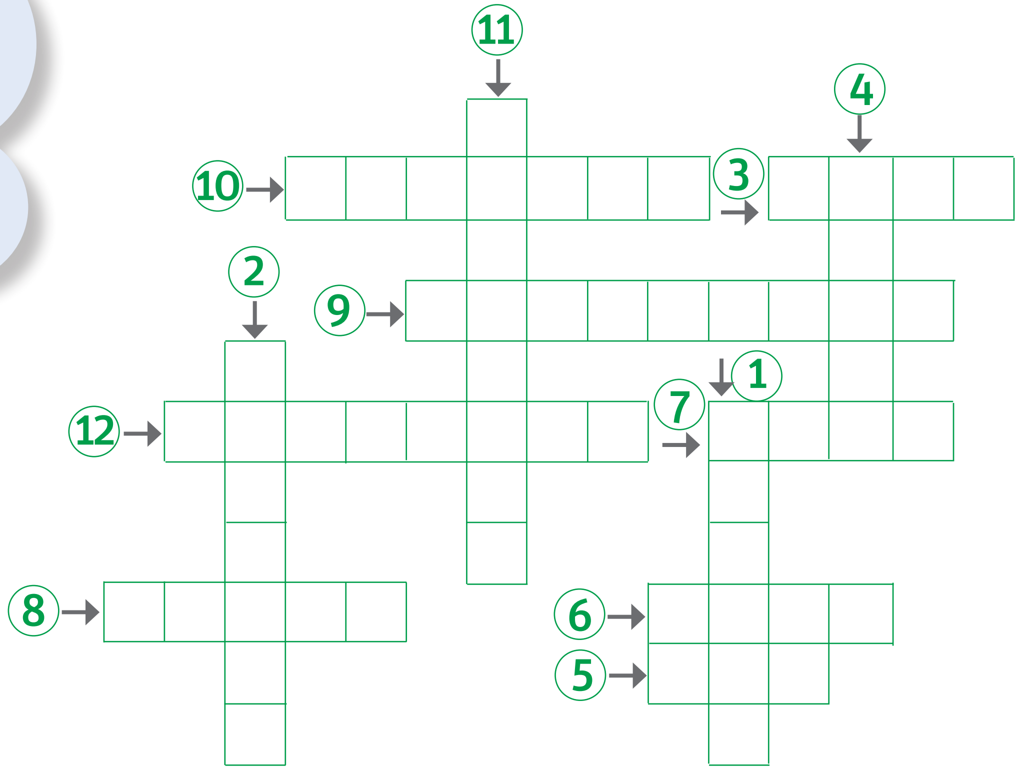


Upp á hvaða mánuð heldur þú mest? Hvers vegna?

Skoðaðu **Mánuðir** á Krakkasíðu.

# Árið – mánuðir – afmælisdagar

Krakkarnir segja okkur í hvaða mánuði þeir eiga afmæli. Lestu og skrifaðu.

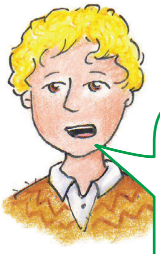

Ég er fæddur á hlaupársdegi sem er í

_ _ _ _ _ _ _

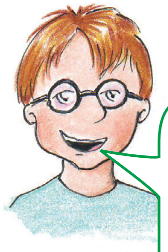

Ég á afmæli á nýársdag sem er í

_ _ _ _ _ _

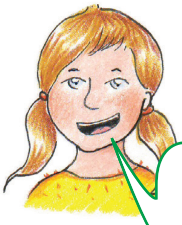

Ég á afmæli í fjórða mánuðinum sem er

_ _ _ _ _

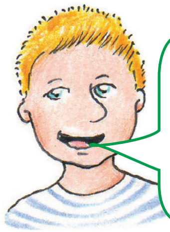

Ég á afmæli í áttunda mánuðinum sem er

_ _ _ _ _

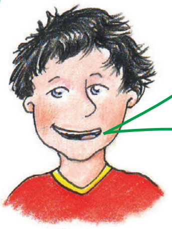

Ég á afmæli í jólamánuðinum sem er

_ _ _ _ _ _ _ _

Ég á afmæli á þjóðhátíðardaginn sem er í

_ _ _ _

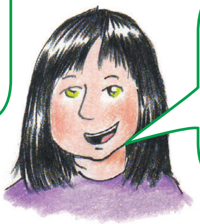

Ég á afmæli í níunda mánuðinum sem er

_ _ _ _ _ _ _ _ _

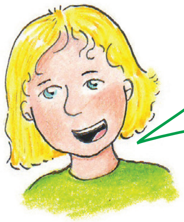

Ég á afmæli á gamlársdag sem er í

_ _ _ _ _ _ _ _

Hvenær átt þú afmæli?

______________________________

Búðu til afmælisdagatal um fjölskyldu og vini.

# Vikudagarnir

Lestu þessa vísu.

## Gömul vísa um dagana:

Sunnudagur sagði:
Þorið þið að mæta mér?
Mánudagur flýtti sér.
Þriðjudagur þagði.
Miðvikudagur fór svo flatt
að fimmtudagur um hann datt.
En föstudagur hljóp svo hratt
að hendur á hann lagði
laugardagur, byrstur mjög í bragði.

En þá var vikan liðin
og kyssti litlu börnin,
sem lásu – og voru iðin.
Þetta er alveg satt.
Svo kemur næsta vika,
– þá gengur það nú glatt.

Skrifaðu heiti daganna í vikublómið.
Orðin eru í skýinu.

sunnudagur
mánudagur þriðjudagur
miðvikudagur fimmtudagur
föstudagur
laugardagur

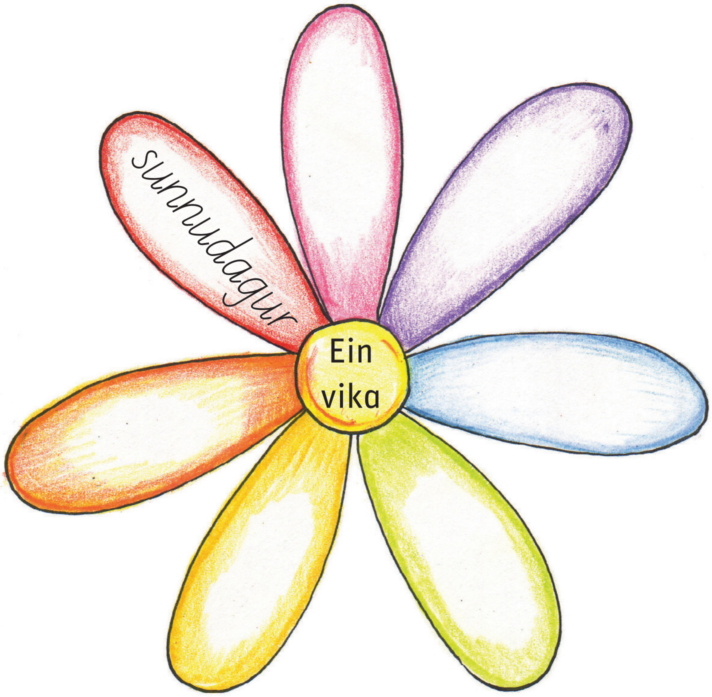


Lestu spurningarnar og skrifaðu svörin.

Hvað heitir fyrsti dagur vikunnar? ______________________

Hvað heitir sá fimmti? ______________________

En þriðji dagur vikunnar? ______________________

Í einni viku eru sjö dagar.
Heiti vikudaganna eru
skrifuð með litlum staf.

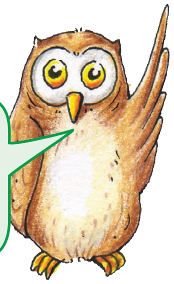

# Skólavikan

Í skólanum er líf og fjör. Skrifaðu það sem þú gerir í skólanum. Þú finnur orðin í skýinu.

## mánudagur

____________________

____________________

____________________

____________________

## þriðjudagur

____________________

____________________

____________________

____________________

## miðvikudagur

____________________

____________________

____________________

____________________

lestur
skrift
föndur
íslenska
stærðfræði
tónmennt
myndmennt
textílmennt
smíðar
dans
sund
leikir
tölvur
íþróttir
leiklist
heimilisfræði

## fimmtudagur

____________________

____________________

____________________

____________________

## föstudagur

____________________

____________________

____________________

____________________

Mér finnst skemmtilegast ____________________

____________________

# Samsett orð

Skrifaðu upp orðin í litlu römmunum og settu **sól** framan við hvert þeirra.

**sól**

- skin
- skýli
- bað
- gleraugu
- tjald

*sólskin*

___

___

___

___

Sum orð eru sett saman úr tveim orðum eða fleiri og kallast samsett orð.

Búðu til samsett orð og skrifaðu þau á línurnar.

vor
bak borð
sól hús
kvöld

*vorpróf*

___

___

___

___

___

próf
fótur poki
krem þak
vaka

Búðu til samsett orð úr orðakeðjunni.
Seinni hluti orðs verður fyrri hluti næsta orðs.

hús – þak – ljós – mynd – mál – bein – brot

*húsþak* *þakl*

___

# Samsett orð

Leystu krossgáturnar.
Orðin eru í skýjunum.

bíll bjalla
bók börn tafla
taska

Skrifaðu orðin í krossgátunni á línurnar og settu **skóla-** fyrir framan.

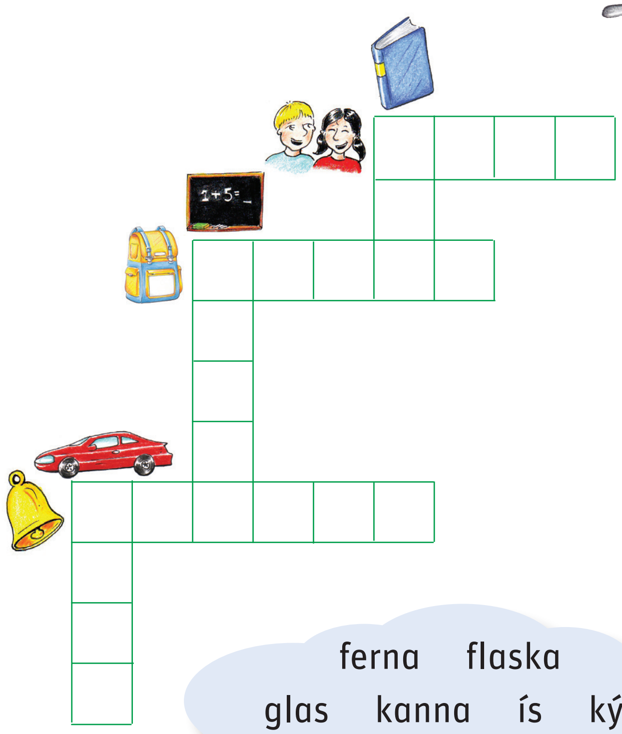


skóla

ferna flaska
glas kanna ís kýr
ostur

Skrifaðu orðin í krossgátunni á línurnar og settu **mjólkur-** fyrir framan.

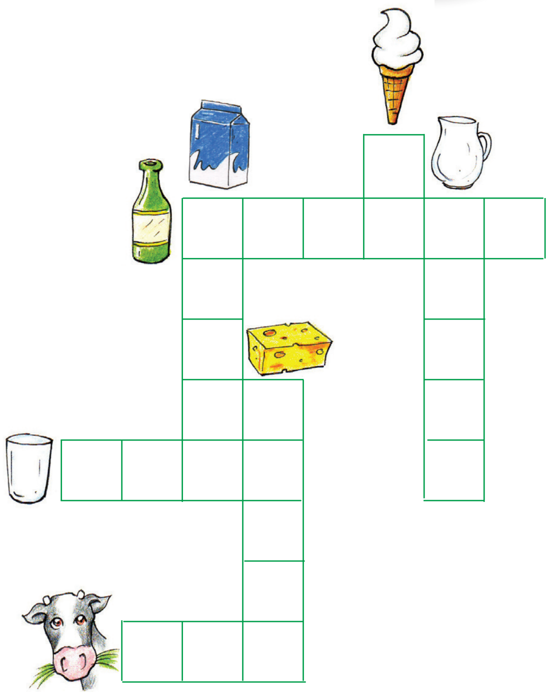

mjólkur

# Andheiti

Skrifaðu rétt orð við myndirnar.
Þau eru í skýjunum.

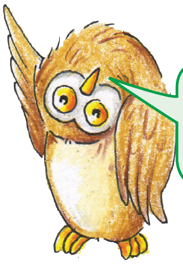

Andheiti er orð sem hefur andstæða merkingu við annað orð.

óhreinn stór breiður
hár beinn ungur langur
feitur leiður

glaður lágur
mjór gamall hreinn
lítill grannur stuttur
boginn

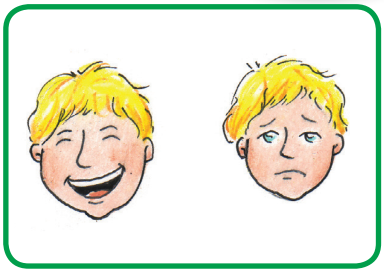

glaður
leiður

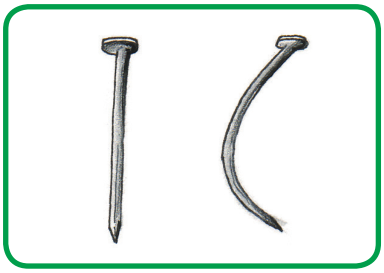

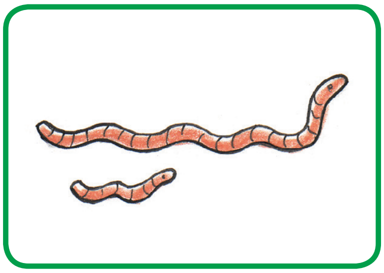

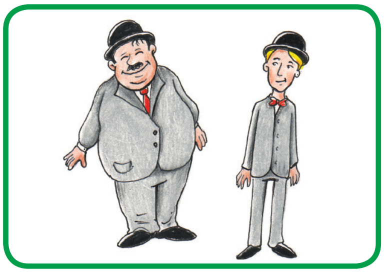

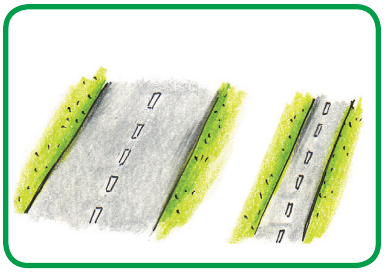

# Samheiti

Í römmunum eru orð sem þú þekkir.
Skrifaðu samheitin á línurnar.
Þau eru í skýjunum.

**drengur**

sveinn
snáði
piltur
strákur

**maður**

karl
gumi
halur
seggur

**stúlka** — stelpa

~~stelpa~~
táta
mey
telpa

**sjór**

sær
haf
mar
rán

**kona**

snót
svanni
fljóð
sprund

**snjókoma**

bylur
kafald
hríð
él

**vindur**

stormur
rok
gola
gustur

Í íslensku eigum við
mörg orð yfir það sama.
Þau eru kölluð samheiti.

# Leikur að orðum – rím

Finndu orð sem ríma við orðin hjá myndunum og skrifaðu á strikin.

Ef þú finnur ekki rímorð geturðu skoðað orðin í skýinu.

sokkur

rokkur

kaka

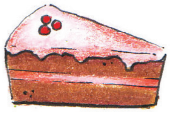

aka

hjól

ból

rotta

motta

saga

staga

fata

hata

hestur

mestur

tala

vala

tól, gól, sól, kokkur,
lokkur, flokkur, naga, laga, þvaga, raka,
baka, maka, gata, mata, rata, dotta, hotta,
totta, mala, gala, sala, gestur,
lestur, bestur

Reyndu að búa til vísu.

# Leikur að orðum

Nú skaltu leika þér með orðin í skýjunum og skrifa þau á rétta staði. Þau tengjast því að **sjá**, **snerta** og **bragða**.

Grænt eins og ______________________

Gult eins og ______________________

Rautt eins og ______________________

Blátt eins og ______________________

Hvítt eins og ______________________

Svart eins og ______________________

Brúnt eins og ______________________

grasið
jarðarberið moldin
snjórinn sólin
himinninn sótið

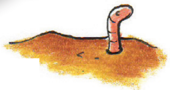

mjúk
heitur harður
hrjúfur kaldur

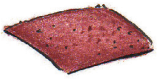

Steinninn er ______________________

Fjöðrin er ______________________

Eldurinn er ______________________

Ísinn er ______________________

Sandpappír er ______________________

Sykurinn er ______________________

Sítrónan er ______________________

Sjórinn er ______________________

Piparinn er ______________________

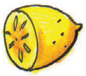

súr saltur
sterkur sætur

Hver er uppáhalds maturinn þinn? ______________________

# Frásögn 1

Skoðaðu myndina. Skrifaðu orðin í skýinu á rétta staði í frásögninni. Þú ferð eftir tölustöfunum.

buxur
handklæði
húfa
peysa
regnkápa
sokkar
stígvél
strigaskór
sundbolur
trefill
úlpa
vettlingar

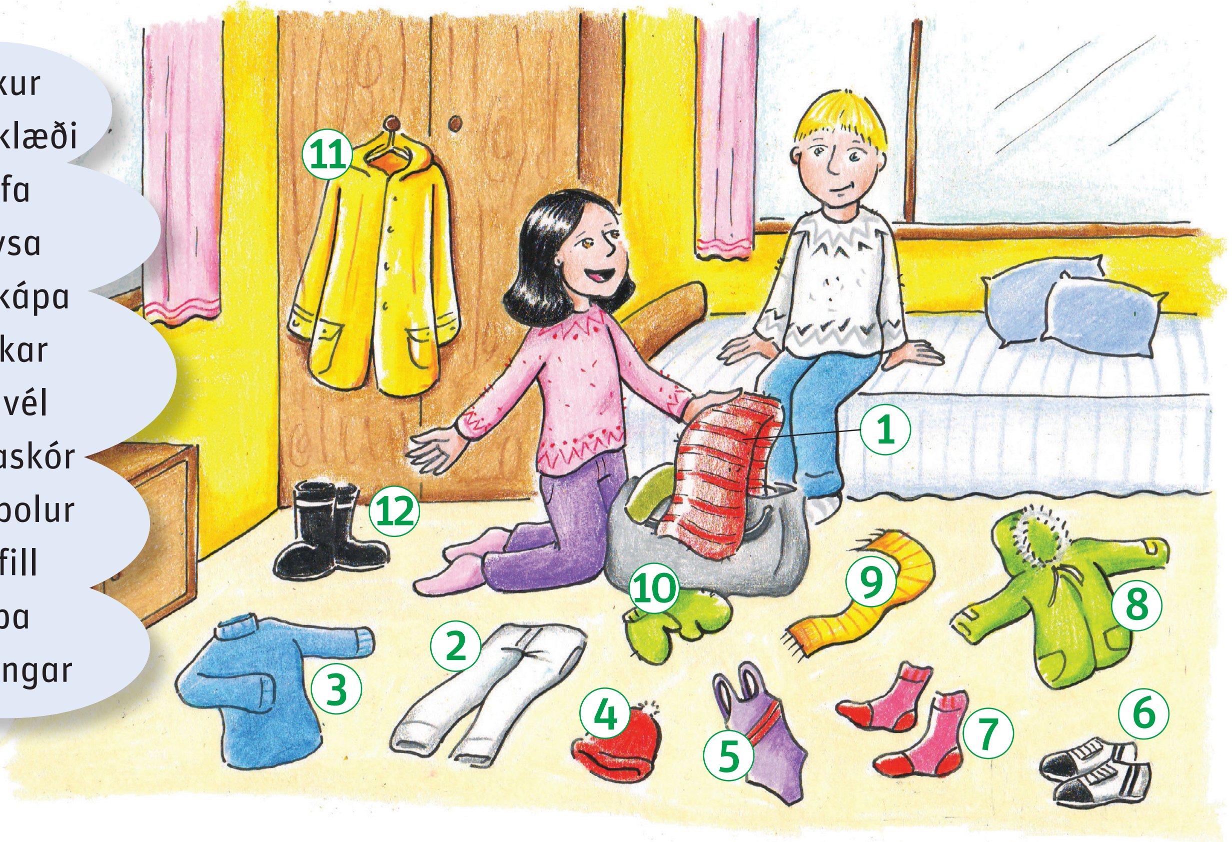


Dagur og Dögg ákváðu að fara í ferðalag. Dögg var að pakka niður.

„Sjáðu, hvað ég hef með mér," sagði hún við Dag.

Hér er röndótt **1** ____________________ , hvítar **2** ______________ ,

blá **3** ______________ , rauð **4** ______________ , **5** __________________________ ,

**6** ____________________ og **7** ____________________ .

Hér er líka **8** ______________ , **9** __________________ og

**10** __________________________ og svo auðvitað **11** ______________________

og **12** ____________________ .

# Frásögn 2

Orðin í skýinu vantar inn í textann. Þau tengjast öll hljóðum.
Lestu og skrifaðu orðin á rétta staði.

baula
gelta
hróp
jarma
kvaka
köll
nið
skvamp
syngur
vélarhljóð

Dagur og Dögg tjölduðu á fallegum stað við vatn.

„Hlustaðu," sagði Dagur við Dögg.

Þau heyrðu skvamp í vatninu og ________ í ánni í fjarska.

„Álftirnar ________ og lóan ________," sagði Dögg.

Lengra í burtu heyrðu þau kindur ________, kýr ________,

________ og ________ í fólki og ________ í traktor.

Einhvers staðar var hundur að ________.

# Frásögn 3

Lestu og skrifaðu orðin í skýinu á rétta staði.

blár
gott
grænt
gulum
heitt
hvít
kalt
lykt
mjúku
sárt
sætt

Næsta morgun vaknaði Dögg við kakó __________ . Hún var sársvöng.

„Brenndu þig ekki, kakóið er svo __________ ,“ sagði Dagur.

„Þetta er __________ kakó,“ sagði Dögg, „alveg mátulega __________ .“

„En hvað það er notalegt að ganga berfætt í __________ grasinu,“ sagði Dögg.

„Ég fékk mér fótabað í vatninu áðan,“ sagði Dagur.

„Það var að vísu ansi __________ en hressandi. Steinarnir á botninum stungust upp í iljarnar á mér svo að það var dálítið __________ að ganga.“

„Hér er svo fallegt,“ sagði Dögg. „Himinninn er __________ , skýin __________ , grasið __________ og fullt af __________ sóleyjum og fíflum.“

Lýsingarorð lýsa nánar öðrum orðum (nafnorðum).

# Frásögn 4

Skoðaðu myndina.
Skrifaðu orðin í skýinu á rétta staði.
Þú ferð eftir tölustöfunum. Orðin geta breyst.

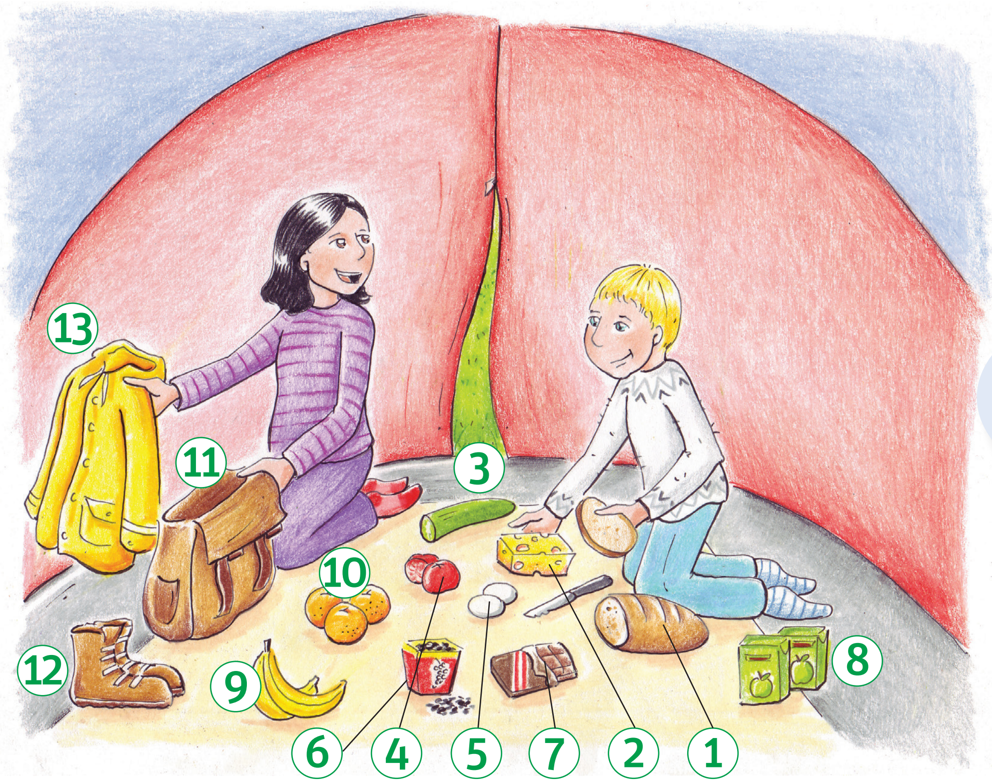


appelsínur
bakpoki
bananar
brauð
egg
eplasafi
gúrka
gönguskór
ostur
regnkápa
rúsínur
súkkulaði
tómatar

Dögg og Dagur ákváðu að fara í gönguferð og taka með sér nesti.

Þau smurðu 1 ______________ með 2 ______________, 3 ______________

og 4 __________________. Svo suðu þau 5 ____________.

„Við skulum líka taka með okkur 6 __________________ og 7 __________________,“

sagði Dögg, „og 8 __________________ að drekka.“

„Ég á 9 __________________ og 10 ______________________,“ sagði Dagur.

Þau stungu nestinu í lítinn 11 ________________ og klæddu sig í 12 __________________.

„Það er rétt að taka með 13 ____________________ ef hann færi að rigna,“ sagði Dögg.

Hvað finnst þér best að hafa í nesti?

# Ritun

Hvað gerðist hjá Degi og Dögg í gönguferðinni?
Skrifaðu um það.
Þú getur notað orðin í skýjunum ef þú vilt.

göng
hellir
hola
klettur
lækur
hraun
hreiður
egg
ungar
fugl
kindur
hestar
lömb
minkur

detta
elta
hlaupa
klifra
stökkva
vaða

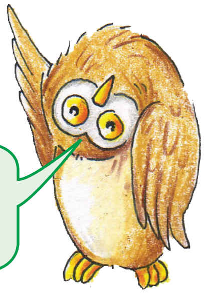

- Stór stafur er alltaf á eftir punkti.
- Mannanöfn eru alltaf skrifuð með stórum staf.

# Saga um kött

Hér er þraut handa þér.
Breyttu myndunum í orð.
Þú getur notað orðin í skýinu.

köttur
steini
sólinni
fuglana
„hviss“
kötturinn
mjálmað
galdranorn
köttinn
kústinn
borg
galdranornin
köttinn
mýs
nornin

________________ sat á ____________

í ________________ og góndi svangur

á ________________ fljúga um.

Allt í einu heyrðist hátt

____________ .

Áður en ________________ gat

_____________

hafði ____________________ sett

________________ á ________________ sinn.

Þau svifu yfir ____________________ og sveit.

___________________ lenti úti í móa og sagði við

__________________ :

Veiddu þér ________ í matinn.

Vertu svo sæll sagði ___________________

um leið og hún flaug í burtu.

Áður en bókstafir urðu til notuðu menn myndir í stað orða.

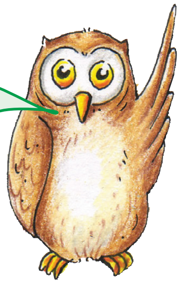

Semdu endi á söguna og skrifaðu.

# Dagur og Dögg á heimleið

Þú getur orðið Degi og Dögg samferða og boðið einhverjum með. Góða ferð!

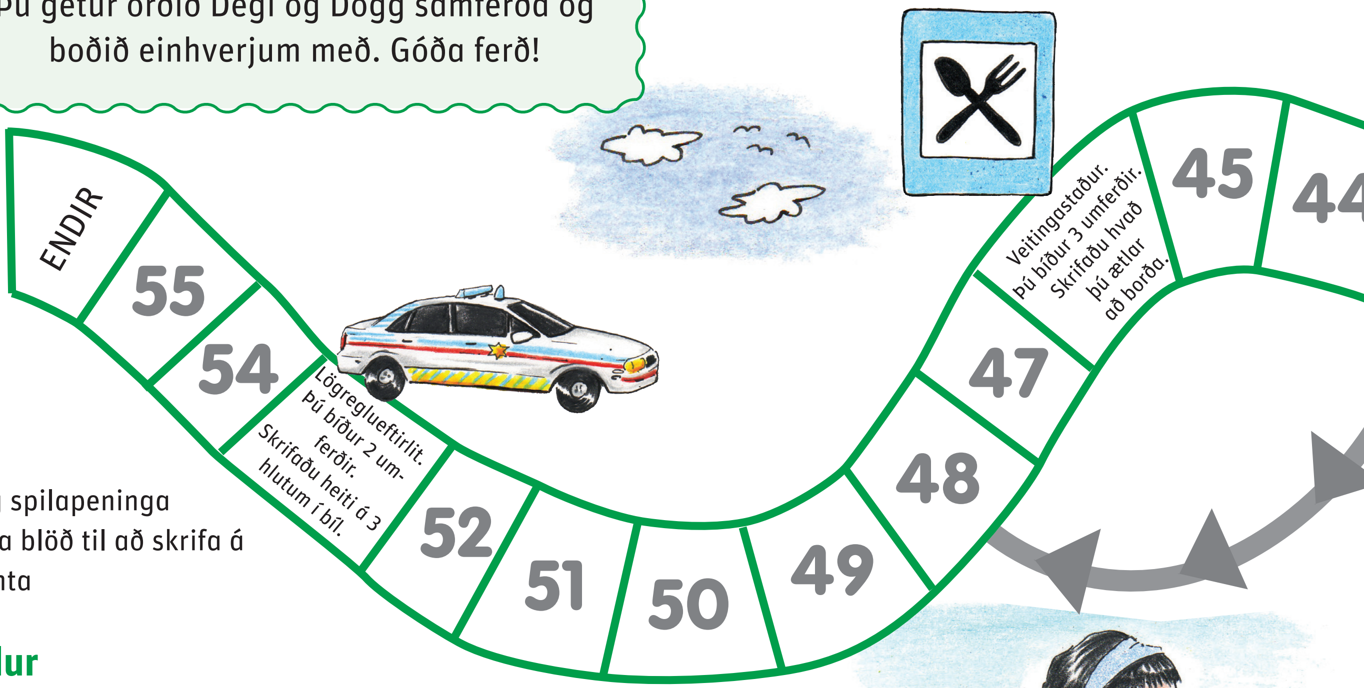


## Þú þarft

- Tening og spilapeninga
- Spjöld eða blöð til að skrifa á
- 3–4 blýanta

## Spilareglur

- 3–4 leikmenn
- Kastaðu teningnum og farðu áfram um jafn marga reiti.
- Ef þú lendir á reit með orðum áttu að lesa fyrirmælin og leysa þrautina.
- Ef þú getur ekki leyst þrautina ferðu tvo reiti til baka.
- Reitir 8 og 33 eru happareitir, þú styttir þér leið, en reitur 48 óhappareitur, þú ferð til baka.
- Sá vinnur sem fyrstur kemst í mark.

Þú getur búið til fleiri þrautir og bætt þeim inn á spilið.

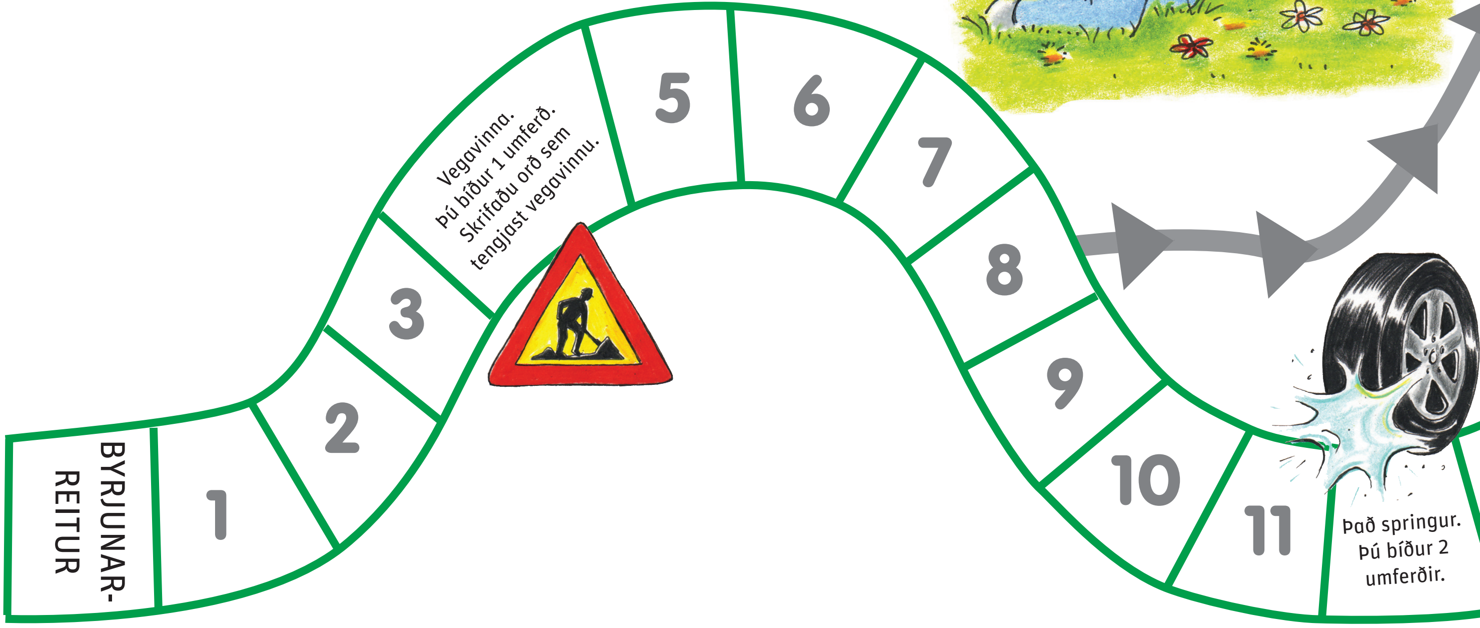

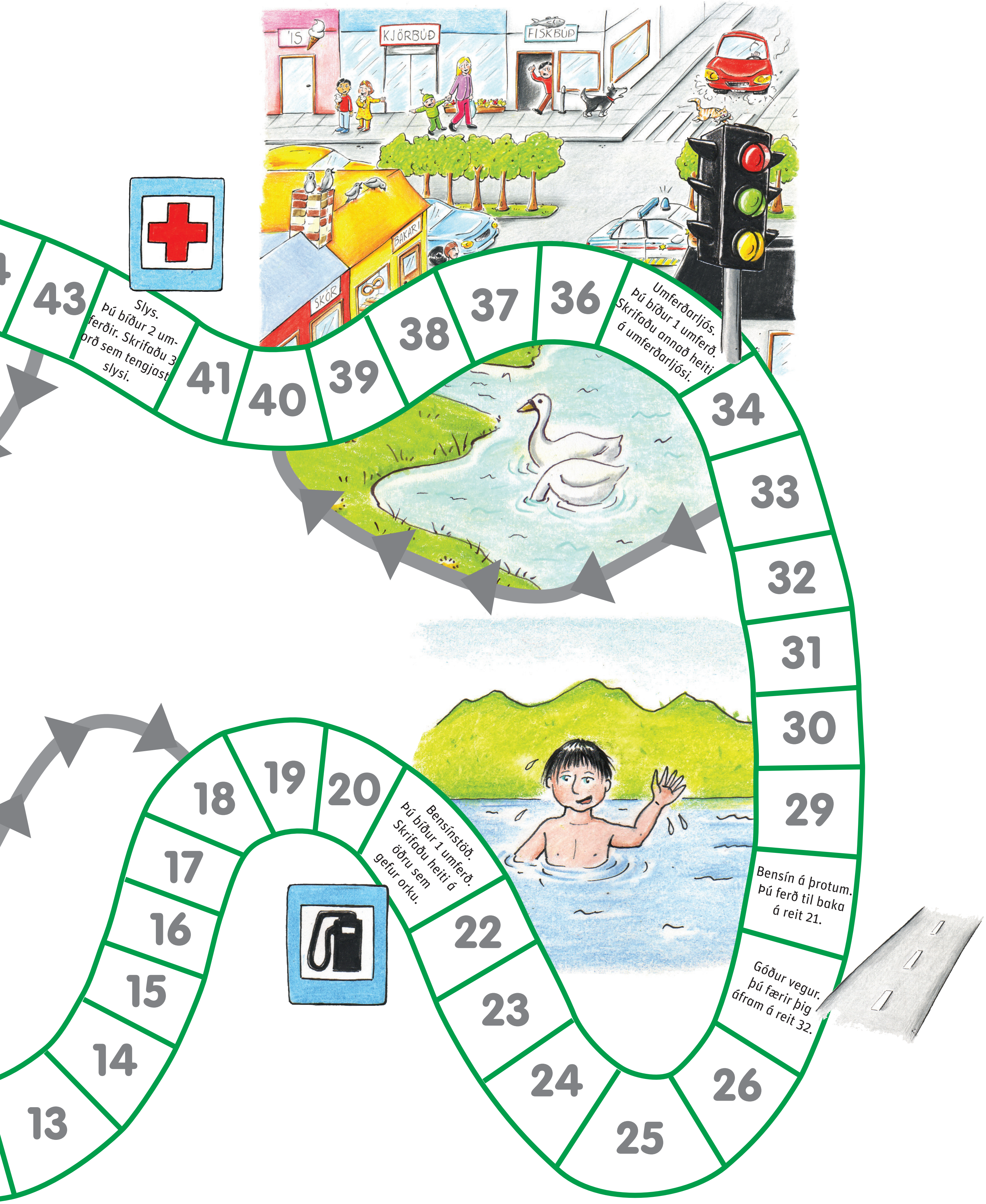
'ÍS
KJÖRBÚÐ
FISKBÚÐ
BAKARÍ
SKÓR
43
Slys.
Þú bíður 2 um-
ferðir. Skrifaðu 3
orð sem tengjast
slysi.
41
40
39
38
37
36
Umferðarljós.
Þú bíður 1 umferð.
Skrifaðu annað heiti
á umferðarljósi.
34
33
32
31
30
29
Bensín á þrotum.
Þú ferð til baka
á reit 21.
Góður vegur.
Þú færir þig
áfram á reit 32.
26
25
24
23
22
Bensínstöð.
Þú bíður 1 umferð.
Skrifaðu heiti á
öðru sem
gefur orku.
20
19
18
17
16
15
14
13

# Orðalisti*

**A**
afmæli
afmælisdagur
afi
amma
appelsína
apríl
argur
auga

**Á**
ágúst
álft
ánægður
ár
árstíð

**B**
bað
baðherbergi
baka
bakarí
bakpoki
banani
bangsi
barn
barnaherbergi
baula
bátur
beinbrot
beigur
beinn
beiskur
bensín
ber
berfætt
bílflaut
bíll
bjalla
blað
blár
blíður
blóð
blóm
boginn
bolli
borð
borða
borðfótur
borðstofa
borg
bók
bókahilla
ból
bragð
brauð
brauðbúð
brauðrist
braut
brenna
bretti
brjóta
bróðir
brúnn
bursta
buxur
bylur

**C**

**D**
dagstofa
dagur
desember
detta
diskur
dotta
drengur
dæla

**E**
efast
egg
eldavél
eldhús
eldur
elta
eplasafi
epli
eyra

**É**
él

**F**
fallegur
fata
febrúar
feitur
ferðalag
ferna
fimmtudagur
fingur
fiskbúð
fiskur
fínn
fjóla
fjórtán
fjöður
flaska
flatur
fljóð
flokkur
fluga
formúla
forstofa
fólk
fótabað
fótleggur
fótur
frekar
froskur
frón
frændi
frænka
fugl
fuglasöngur
fullur
fúll
föndra
föstudagur

**G**
gaffall
gala
galdranorn
gamall
gamlársdagur
ganga
gata
gelta
gera
gestur
gola
glaður
glas
gleyma
góður
gól
grannur
gras
grátur
grófur
grund
grænn
gubb
gulur
gumi
gustur
gutlar
gúrka
göng
gönguferð
gönguskór

**H**
haf
hatur
handklæði
handleggur
harðdiskur
harður
haust
hata
háls
hár
heimilisfræði
heitur
hellir
herbergi
hestur
heyra
heyrn
himinn
hjarta
hjól
hlaupa
hlaupár
hlaupársdagur
hlátur
hljóðlátur
hlusta
hneggja
hnífur
hola
hoppa
hotta
hraun
hressandi
hreinn
hringlar
hríð
hrjúfur
hróp
hryggur
hræddur
hurð
húfa
hús
húsþak
hviss
hvítur
hýr
höfuð
hönd

**I**
iða
iðin
il
illur
ilma
ilman
ilmvatn

**Í**
ísbúð
ískrar
ísskápur

**J**
janúar
jarðarber
jarma
júlí
júní
jörð

**K**
kafald
kaffi
kakó
kaldur
kalla
kanna
kasta
kaupstaður
kátur
kind
kjósa
kjötbúð
kjörbúð
klettur
klifra
kokkur
kona
krakki
krummi
kuldi
kústur
kvaka
kvöldvaka
kýr
kökubox
köttur



* Orðalistann má finna á veftorginu **íslenska á yngsta stigi**/Bókalistar.

**L**
laga
lakk
lamb
langur
laufblað
laug
laugardagur
lágur
leiður
leiklist
leikur
lestur
léttur
lím
lítill
ljósmynd
ljúfur
lokkur
lóa
lykta
lækur

**M**
maður
maí
maka
mala
mar
marr
mars
matur
málbein
máni
mánudagur
mánuður
meistari
mestur
mey
miðvikudagur
minkur
mjálma
mjólk
mjólkurferna
mjólkurflaska
mjólkurglas
mjólkurís
mjólkurkanna
mjólkurkýr
mjólkurostur
mjúkur
morgunn
mold
motta
mynd
myndmál
mæta

**N**
naga
nauða
nef
niður
norn
notalegur
nótt
nóvember
nýársdagur
nýfæddur
næstur

**O**
október
olía
ostur

**Ó**
óánægður
óhreinn

**P**
pakki
panna
peysa
piltur
pipar
pottur
pylsa

**Q**

**R**
raka
rata
rauður
rán
regnkápa
reiður
reikna
renna
réttur
rok
rokkur
rotta
rúsína
ryksuga
rönd
röndóttur

**S**
saga
saltur
sandpappír
sandur
sauma
sál
sápa
sár
seggur
september
sigti
síld
sírena
sítróna
sjón
sjónvarp
sjór
skál
skeið
skellur
skíði
skóbúð
skólabarn
skólabíll
skólabjalla
skólatafla
skólataska
skóli
skrifa
skríða
skrjáf
skvamp
ský
sleði
sléttur
slæmur
smellur
smíða
snáði
snerta
snerting
snjókarl
snjókoma
snjór
snót
sokkur
sófi
sólbað
sólgleraugu
sólkrem
sólskin
sólskýli
sóltjald
sót
sparka
spegill
sprund
staður
steinn
stelpa
stinga
stígvél
stóll
stór
strákur
strigaskór
stuttur
stúlka
stökkva
suða
sulta
sumar
sumarblóm
sumarbústaður
sumardagur
sumarfrí
sumarveður
sundbolur
sunnudagur
súkkulaði
súr
svanni
svanur
svartur
svefnherbergi
sveinn
sveit
sykur
synda
syngja
systir
sæll
sætur
söngur

**T**
tafla
tala
taska
táta
teikna
teketill
tifinningar
tína
tjalda
tjara
totta
tómatur
traktor
trefill
tré
tunga
tungl
tveir
tvennir
tölva

**U**
umhverfis
ungar
uppþvottur

**Ú**
úlpa
úrsmiður
útvarp

**V**
vaða
vakna
vatn
veður
veggur
veglegur
veiða
vera
verslun
vettlingur
vetur
vélarhljóð
vika
vindur
vinkona
vinur
vondur
vor
vorpróf
væla
vænn

**W**

**X**

**Y**
yfir

**Ý**
ýsa

**Z**

**Þ**
þefa
þjóðhátíðardagur
þora
þorp

**Æ**

**Ö**

# Kæri nemandi!

♦ Nú hefur þú lokið við þessa bók. Hvað hefur þú lært?
Flettu bókinni hægt og rólega og rifjaðu það upp.
Lestu svo spurningarnar hér að neðan
og athugaðu hvort þú getur svarað þeim.

- Þú lærðir orð yfir fólk í fjölskyldunni. Hvaða orð manstu?
- Þú lærðir ýmis orð um líkamann. Rifjaðu þau upp.
- Rifjaðu upp orð sem við notum yfir bragð og lykt.
- Hvaða orð getur þú notað þegar þér líður vel eða illa?
- Hvaða orð eru lýsingarorð? Nefndu nokkur.
- Hvaða orð eru sagnorð? Nefndu nokkur.
- Þú lærðir ýmis orð um eldhúsið og heimilið. Reyndu að muna 10 orð.
- Rifjaðu upp allt sem þú manst um árið og árstíðirnar.
- Rifjaðu líka upp allt sem þú manst um mánuðina.
- Af hverju eru sum orð kölluð samsett orð?
- Getur þú nefnt nokkur andheiti? En samheiti?
- Nefndu nokkur rímorð. Þú lærðir um þau á blaðsíðu 28.

**Ritrún 2**

ISBN 978-9979-0-2185-8

Bókin var fyrst gefin út árið 1986 undir heitinu **Litla Ritrún** með teikningum eftir Ragnheiði Gestsdóttur. Bókin var endurprentuð til ársins 2009. Þessi nýja útgáfa hefur verið endurskoðuð með hliðsjón af aðalnámskrá grunnskóla. Verkefnum hefur verið bætt við og teikningar eru nýjar.

© 2010 Kolbrún Sigurðardóttir og Þóra Kristinsdóttir
© 2010 teikningar Inga María Brynjarsdóttir
Ritstjóri: Sylvía Guðmundsdóttir
Útlit og umbrot: Námsgagnastofnun

1. útgáfa 2010
önnur prentun 2010
þriðja prentun 2012
fjórða prentun 2013
fimmta prentun 2014
sjötta prentun 2016
sjöunda prentun 2017
áttunda prentun 2017

Menntamálastofnun
Kópavogi

Prentvinnsla: Litróf ehf. umhverfisvottuð prentsmiðja

# Til kennarans, foreldra og annarra sem aðstoða nemendur

Ritrúnarbækurnar eru þrjár og er þessi önnur í röðinni. Í bókunum er fengist við byrjunaratriði í ritun, málfræði og stafsetningu fyrir 1.–4. árgang grunnskólans. Þeim er ætlað að hjálpa til við að ná markmiðum aðalnámskrár grunnskóla þar sem segir m.a. að við lok 4. námsárs skuli nemendur hafa öðlast jákvætt viðhorf til móðurmálsins, geta skrifað skýrt og læsilega, þekkja einfaldar stafsetningarreglur og hafa kynnst grunnatriðum í málfræði. Bækurnar stigþyngjast.

*Ritrún 2* er einkum ætluð nemendum sem eru farnir að lesa sér til skilnings og nota vísbendingar sér til gagns. Sjónminni, kunnugleiki á efni og orðaforða eru enn í forgrunni og viðfangsefnin byggð á reynsluheimi nemenda. Áfram er lögð áhersla á að efla orðaforða þeirra og styrkja málkennd. Grunnatriði í málfræði eru kynnt og rædd, svo sem sér- og samnöfn, samheiti, andheiti og samsett orð. Einnig er fjallað um rím, samhengi í frásögn og hvernig nýta má orðalista við að semja frásögn.

Hér á eftir eru tilgreind almenn en mikilvæg atriði sem gagnlegt er að hafa í huga við kennsluna. Þau gilda um allar bækurnar þrjár og eru byggð á námskrá menntamálaráðuneytisins í íslensku frá 2007 (sjá bls. 5–14) og kennslufræði sem á við á yngsta stigi.

- **Í byrjun:** Mikilvægt er að kennari fletti bókinni í heild með nemendum þegar þeir fá hana fyrst í hendur og veki þannig áhuga á viðfangsefnunum: Útskýri vísbendingar eins og stækkunargler, ský, uglu, bók og tölvu og geri þeim ljóst að orðin sem á að skrifa megi ávallt finna á viðkomandi blaðsíðu, oftast í skýi.
- **Innlögn:** Brýnt er að ýta verkefnum úr vör með stuttri innlögn og umræðu áður en hafist er handa við lausn þeirra. Hugstormun og hugarkort um viðfangið geta verið gagnleg hjálpartæki. Þá kemur fram sameiginlegur orðaforði nemenda, mismunandi þekking þeirra og hvar þarf um að bæta. Gott tækifæri gefst jafnframt til að skoða saman orð, merkingu þeirra, hlutverk og stafsetningu.
- **Verkefni neðst á blaðsíðu:** Á mörgum blaðsíðum eru verkefni sem miðað er við að nemendur leysi annaðhvort í eigin stílabækur eða í tölvu. Sjálfsagt er að nemendur sem vinna hratt leysi þessi verkefni en þeim má líka sleppa eða teikna mynd í stað þess að skrifa.
- **Orðalisti/orðabanki:** Aftast í *Ritrún 1* og *2* er listi í stafrófsröð yfir orðin sem koma fyrir í textum og verkefnum. Orðalistana má einnig finna í stafrænu formi á veftorginu *Íslenska á yngsta stigi*/Bókalistar.

Tilvalið er að nota þá á ýmsan hátt í stafrófsleiki og ritunarþrautir, þ.e. afrita og prenta út, stækka valin orð og búa til verkefni og spil. Dæmi:

- Nemendur útbúa orðabækur eða orðasöfn, t.d. bók með mannanöfnum, dýraheitum, lista yfir hollan mat og óhollan, vetrarfatnað, snjó, orð sem notuð eru í ævintýrum, löng orð, stutt orð og svona mætti lengi telja.
- Nemendur semja sögur með orðum í s-listanum, í r-listanum o.s.frv.
- Valin orð eru prentuð út, sett á spjöld og notuð á ýmsan hátt, t.d. má veiða þau upp úr krukkum, nota þau í sögur eða til að ríma, velja sagnorð, leika þau og geta upp á. Orðalistarnir bjóða upp á ótæmandi möguleika til að leika sér með tungumálið og örva það á marga vegu.

Í bókinni *Íslenska í 1. og 2. bekk - Handbók kennara* er hafsjór hugmynda um margs konar vinnubrögð með orðalista og gagnlegar ábendingar og hugmyndir um ritun.

- **Matsblað:** Æskilegt er að nemendur venji sig á að merkja við á matsblaði þegar þeir hafa lokið við blaðsíðu. Tilgangurinn er að þeir velti fyrir sér hvernig þeim hefur gengið og fái yfirsýn yfir hvernig þeim miðar áfram.
- **Ígrundun:** Á blaðsíðu 40 í bókunum er yfirlit yfir helstu atriði hverrar bókar. Mikilvægt er að börnin átti sig á gildi upprifjunar og venjist strax á að ígrunda hvað þau hafa lært við yfirferð efnisins.
- **Samvinna:** Æskilegt er að hvetja nemendur til að vinna saman, bera saman bækur sínar og aðstoða hver annan við lausn verkefna.
- **Stafrænt efni:** Mikilvægt er að venja nemendur fljótt á að nýta sér tölvuna til að afla upplýsinga. Vefi sem tengjast viðfangsefnunum má finna á *Krakkasíðum* Námsgagnastofnunar. Einnig má finna gagnvirkt efni á öðrum vefjum.
- **Handbækur:** Nauðsynlegt er að hafa gott safn handbóka sem tengjast viðfangsefnunum hverju sinni. Sem dæmi má nefna bók um fugla, fiska, ævintýrabækur, vísnabækur, leikjabækur o.s.frv.
- **Samvinna við heimilin:** Æskilegt er að kennarar kynni fyrir foreldrum hvernig fyrirhugað er að leggja efnið fyrir strax í upphafi, markmiðin með því og til hvers er ætlast af nemendum.

*Með ósk um gott gengi*
*Kolbrún og Þóra*

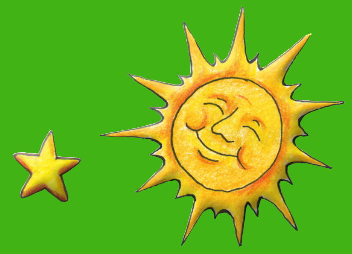

# RITRÚN 2

Ritrúnarbækurnar eru handa börnum á yngsta stigi grunnskólans. Bókunum er ætlað að mæta markmiðum í aðalnámskrá grunnskóla um að nemendur öðlist jákvætt viðhorf til móðurmálsins, kynnist byrjunaratriðum í málfræði og geti skrifað skýrt og læsilega við lok 4. námsárs.

*Ritrún 2* er annað heftið í röð þriggja hefta. Viðfangsefnin í bókinni eru miðuð við börn sem eru farin að lesa sér til skilnings. Verkefnin eru m.a. til að auka orðaforða þeirra, styrkja málkennd og kynna þeim grunnatriði í málfræði og ritun.

Höfundar Ritrúnarbókanna eru *Kolbrún Sigurðardóttir* og *Þóra Kristinsdóttir*. Þær hafa báðar áralanga reynslu af kennslu, bæði í grunnskóla og við Kennaraháskóla Íslands, auk þess sem þær hafa samið fjölmargar námsbækur í íslensku fyrir grunnskóla.

Teikningar eru eftir Ingu  Maríu Brynjarsdóttur.

MENNTAMÁLASTOFNUN
40132
ISBN 978-9979-0-2165-8
9 789979 021858